

Отримано: 12 серпня 2019 р.

Прорецензовано: 15 серпня 2019 р.

Прийнято до друку: 16 серпня 2019 р.

e-mail: pronina.viktoriia@gmail.com

DOI: 10.25264/2415-7384-2019-9-97-102

Проніна В. О. Текстові методики дослідження мотиваційно-сміслової сфери жінки в процесі реалізації материнської поведінки. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Психологія»* : науковий журнал. Острого : Вид-во НаУОА, серпень 2019. № 9. С. 97–102.

УДК 159.9.072.432

Проніна Вікторія Олександрівна,*магістр психології,**психолог-консультант, Центр гармонійного розвитку «Work&Play», м. Вінниця*

ТЕКСТОВІ МЕТОДИКИ ДОСЛІДЖЕННЯ МОТИВАЦІЙНО-СМІСЛОВОЇ СФЕРИ ЖІНКИ В ПРОЦЕСІ РЕАЛІЗАЦІЇ МАТЕРИНСЬКОЇ ПОВЕДІНКИ

Материнська поведінка та її мотивація значно впливають на розвиток молодого покоління та соціально-демографічну ситуацію країни загалом. У статті розглянуто текстові методики дослідження мотиваційно-сміслової сфери жінки в процесі реалізації материнської поведінки як засіб збору найбільш глибоких і достовірних емпіричних даних. Проаналізовано сучасну українську та закордонну психологічну літературу з досліджень дитячо-батьківських відносин, материнської поведінки, проєктивних текстових методик, інтерв'ю та бесід, їх оброблення та за іншими темами, під час яких використано збір даних текстовими методиками. У результаті проведеного дослідження виокремлено й описано сучасні текстові методики діагностики мотиваційно-сміслової сфери жінки в процесі реалізації материнської поведінки, наведено шляхи аналізу отриманих текстових даних, визначено місце текстових методик у діагностиці мотивації та смислів особистості.

Ключові слова: *текстові методики, мотиваційно-сміслова сфера, материнська поведінка, незакінчені речення, наратив, інтерв'ю, аналіз тексту.*

Viktoriia Pronina,*Master's Degree in Psychology**Counselling Psychologist, Harmonious Development Center «Work&Play», Vinnytsia*

TEXTUAL TECHNIQUES OF STUDYING THE MOTIVATIONAL AND SEMANTIC SPHERE OF A WOMAN IN THE IMPLEMENTATION OF MATERNAL BEHAVIOR

Maternal behavior and its motivation significantly affect the development of the younger generation and the socio-demographic situation of the country, which reveals the relevance to study this topic. The purpose of the article is to consider textual methods of research of the motivational and meaning sphere of a woman in the implementation of maternal behavior as a means of collecting the most detailed and reliable empirical data. Having studied modern Ukrainian and foreign psychological literature on the topics of parent-child relationships, the analysis of maternal behavior, projective textual techniques, interviews and conversations, their processing and other topics in which data collection by textual techniques was used. As a result of the study, modern text methods of diagnosing the motivational and semantic sphere of a woman in the implementation of maternal behavior were identified and described, the ways of analyzing obtained textual data were proposed, the place of textual methods in the diagnosis of motivation and meanings of personality was determined.

Key words: *textual techniques, motivational and meaning sphere, maternal behavior, incomplete sentences, narrative, interview, text analysis.*

Постановка проблеми. Психологічна діагностика батьківського відношення та поведінки є одним з напрямків психологічної науки, який на сьогодні потужно розвивається. Розробляються численні суб'єктивні та проєктивні методики діагностики батьківської поведінки (наприклад, Family Apperception Test та ін.) [33; 36 с. 297], а саме в останній час особливий інтерес українських та закордонних фахівців включає дослідження шляхів аналізу нарративів досліджуваних [10]. Наратив ми розглядаємо як усний або письмовий виклад пережитої суб'єктом події у безпосередній або опосередкованій (наприклад, метафоричній) формі, яку досліджуваний свідомо або неусвідомлено наділяє певним смислом [31]. В умовах значного розвитку розробки та апробації методик для психологічної діагностики батьківської поведінки актуальним є систематизація різновидів текстових методик, зокрема, методик та методів збору, аналізу та інтерпретації нарративу як викладу прожитого досвіду, що надає багатий емпіричний матеріал та відображає особливості внутрішньої картини світу особистості, на ґрунті якої формується поведінкова активність.

Короткий огляд останніх досліджень і публікацій по темі. Для побудови свого дослідження ми обрали категорійний концепт мотиваційно-сміслової сфери (Ю. М. Забродін, Г. З. Сураєва, М. С. Мишкіна), адже він одночасно має достатнє теоретичне й емпіричне обґрунтування та перспективність. Услід за розробками Г. З. Сураєвої, визначимо й іншу важливу методологічну опору для дослідження мотивацій-

но-сміслової сфери особистості – це такі теоретичні концепти, як «життєвий світ» особистості Е. Гуссерля, «прагматичні поля» Х. Ортега-і-Гассета, «дійсність» Г. Рота, «життєвий світ суб'єкта» Д. О. Леонтьєва, «світ людини» О. Г. Асмолова, «екосфера та еконіша індивідуального суб'єкта» Ю. М. Забродіна, «образ світу» А. П. Стоценка, «метаіндивідуальний світ» Л. Я. Дорфмана, «життєвий шлях» особистості С. Д. Максименка, «модель світу» Л. Д. Заграй.

Життєвий світ («lebenswelt», за Е. Гуссерлем) В. О. Климчук визначив як «інтенційне утворення зі своєю структурою – первинною та інтерсуб'єктною сферою, а також із просторово-часовим виміром, каузальною та предметною структурою» й описав механізм формування *життєвих світів*, де важливим поняттям є обмежувальний інтенції «горизонт» Е. Гуссерля [1, с. 60]. О. В. Яремчук розкрила взаємозв'язок між суб'єктивним *образом світу* та етнокультурною міфотворчістю й описала продукт цього взаємозв'язку – індивідуальний авторський міф, утіленням якого є, наприклад, автонаратив [1, с. 61]. І. В. Жадан проаналізувала механізми формування власного нарративу, виокремивши селекцію, інтерпретацію, концептуалізацію ціннісних смислів у взаємодії з Іншими, що розкривається через дискурс, який структурує *картину світу* [1, с. 61].

Сучасні українські й закордонні дослідники активно цікавляться вивченням мотивації особистості. Проте ця проблематика досі найскладніша для теоретико-методологічного опису й діагностики.

Мета статті – розглянути текстові методик дослідження мотиваційно-сміслової сфери жінки в процесі реалізації материнської поведінки як засіб збору найбільш глибоких і достовірних емпіричних даних, а також висвітлити місце текстових методик у діагностиці мотивації та смислів, шляхи оброблення отриманих текстових даних.

Матеріали і методи. Використано такі теоретичні методи дослідження: аналіз, синтез, систематизація, порівняння, узагальнення, абстрагування, інтерпретація психологічної літератури щодо дитячобатьківських відносин, материнської поведінки, проєктивних текстових методик, інтерв'ю та бесід, їх оброблення та за іншими темами, де використано збір даних текстовими методиками.

Виклад основного матеріалу. Мотиваційно-сміслова сфера особистості – це складна, багаторівнева психічна структура, яка, на думку різних дослідників, пов'язана з великою кількістю психічних властивостей і процесів, зокрема мотивами, потребами, цінностями, смислами й інтенцією. Упродовж життя людини мотиваційно-сміслова сфера перетворюється та розвивається, перебуваючи під впливом зовнішніх чинників (соціального, техногенного чи природного середовища) і внутрішніх детермінант (психологічних і фізіологічних).

Використання мультифакторного (соціокультурного) методологічного підходу в побудові сучасного психологічного дослідження дає багаті емпіричні дані, які уможливають з'ясувати нові закономірності та зібрати обширний фактаж для подальшого опрацювання. Окрім того, ураховуючи постнекласичний методологічний підхід загалом, під час вибудовування теоретичних передумов дослідження внутрішній світ особистості розглядають як унікальний, а соціально-історичний і культурний контекст стає основою для створення та використання форм мовотворчості у психологічному вивченні особистості [4].

Діагностика смислів базується здебільшого на феноменологічному підході, який розкриває унікальність внутрішнього світу особистості та її життєвий досвід зі своїми просторово-темпоральними характеристиками, що, урешті, впливає на конструювання ідентичності особистості [13, с. 139], зокрема й соціальної. Феноменологічний підхід активно використовують як засіб інтерпретації текстових даних [24, с. 325], з яких будують теорії, застосовуючи Grounded Theory (GT), або «обґрунтовану теорію» [26, с. 1044].

Багато дослідників визначають різні феномени, які становлять мотиваційно-сміслову сферу. Проте методологічний концепт мотиваційно-сміслової сфери – це теоретична база, що охоплює та пов'язує між собою поняття мотивів, потреб, цінностей, смислів та інтенції.

Мотиваційно-смісловий аспект материнства, на думку російської дослідниці Т. В. Павлової, передбачає досягнення певної особистісної зрілості й набуття материнської ідентичності, що становить динамічну структуру, яка розвивається впродовж усього життя людини, одиницею якої є самовизначення себе, своїх цілей і цінностей, отримане внаслідок інтеріоризації батьківських очікувань, подолання кризи ідентичності, що містить здатність ухвалювати рішення на основі власного вибору, аналізу ситуації, спираючись на внутрішні ресурси [15].

Інша російська дослідниці Г. Г. Філіппова розкриває материнське ставлення через такі критерії: стиль емоційного супроводу; ступінь суб'єктивізації дитини; використання засобів контролю під час визначення стану дитини; рівень розвитку та швидкість появи материнської компетентності; легкість пристосування до нового ритму життя й освоєння нових обов'язків; зміна режиму свого життя й життя родини як «пристосування до індивідуального ритму життєдіяльності дитини» або привчання дитини до режиму, який установлюють дорослі; задоволеність собою, дитиною, ставленням до себе і до дітей близьких людей [19].

Г. Г. Філіппова визначає цінність дитини в реалізації материнської поведінки жінки за такими критеріями: наявність самостійної цінності дитини як об'єкта материнської сфери (потреба в контакті з дитиною, у турботі про неї); підвищено-емоційна цінність дитини (концентрація на дитині потреби в емоційному контакті); рівень додавання до цінностей дитини цінностей з інших сфер (наприклад, забезпечення сімейного і соціального стану; свого майбутнього; задоволення потреби в об'єкті прихильності; сприйняття дитини як засобу утримання статевого партнера; як засобу самореалізації; як засобу утвердження вікового і статево-рольового статусу; задоволення потреби в об'єкті емоційної взаємодії тощо) [7].

Г. Г. Філіппова виокремлює материнство в самостійну материнську потребово-мотиваційну сферу поведінки (МПМСП). Еволюційне призначення материнських функцій, на думку дослідниці, – забезпечити адекватну турботу за нащадками. Подібні функції полягають в емоційних реакціях на дитину, виконанні операцій із догляду за дитиною, спілкування з нею й залежать від структури та змісту власної МПМСП матері [18, с. 81].

На підставі етапів становлення МПМСП в онтогенезі Г. Г. Філіппова характеризує зміст усіх блоків МПМСП. Мотиваційно-емоційний блок об'єднує потребу в контакті з дитиною як об'єктом-носієм гештальта дитинства, потребу в її охороні й турботі про неї, потребу в материнстві. Операційний блок складається з двох частин: операцій із догляду й охорони та операцій спілкування. Ціннісно-смысловий блок містить ставлення до дитини як до самостійної цінності, а також цінність материнства як стан «бути матір'ю» [18, с. 85–87].

Для вивчення та фіксування мотивів, смислів та інтенції використовують проєктивний діагностичний підхід [3, с. 266]. Перевагою роботи з проєктивними текстовими даними є можливість, зважаючи на стимульне завдання, спостерігати за особливостями вияву великої кількості різноманітних психічних феноменів і регулювати оброблення даних залежно від завдань дослідження, вивчаючи лише потрібні категорії. У цій статті розглянуто деякі проєктивні текстові методики діагностики мотиваційно-смыслові сфери особистості, які доречно використовувати, вивчаючи процес реалізації материнської поведінки.

Текстові методики належать до різновиду проєктивних методик інтерпретації або адитивних методик (різновиди методик незакінчених речень та історій) чи до рефрактивних методик (методик написання листів і казок) [8, с. 44]. Окрім цього, важливо зазначити, що емпіричні дані, зібрані методами напівструктурованого або неструктурованого інтерв'ю та бесіди, мають дуже подібні до проєктивних текстових методик процедури оброблення даних – контент-аналіз, інтен-аналіз та ін. Саме метод контент-аналізу дає змогу виокремлювати складники досліджуваного феномену [11, с. 188] та виявляти мотивацію особистості [11, с. 189].

Різновидами методики незакінчених речень є варіанти методики Дж. М. Сакса та С. Леві [8, с. 44], методика *Consensual Qualitative Research (CQR)*, або «узгоджене якісне дослідження» К. Хілл [26, с. 1044], методика незакінчених речень Ж. Нюттена в адаптації Н. М. Толстих [3] та ін.

Методика незакінчених речень Ж. Нюттена в адаптації Н. М. Толстих цікава для дослідження особливостей мотиваційно-смыслових інтенцій особистості, сфери їх локалізації, рівня актуалізованості й гармонічності потреб, компетенцій і цінностей особистості [3].

Наступний різновид методик, який розглянемо, – це нарративний аналіз спогадів, біографії, казок. З-поміж нарративних методик діагностики материнської поведінки можна виокремити такі: батьківський твір «Історія життя моєї дитини», мінітвори батьків «Моя дитина», «Батьківський твір» В. В. Століна в адаптації А. І. Тащової та А. О. Шведовської, авторська казка К. Г. Юнга та К. П. Естеса [8, с. 44].

Наративна психологія та нарративний аналіз належать до складників психологічної герменевтики. У психології нарративний аналіз використовують як інструмент глибокого розуміння особистісного досвіду та його взаємозв'язків з особистісними конструктами людини [3]. Психологічна герменевтика розглядає особистісне функціонування як не просто адаптацію до подій, а як адаптацію саме до того значення, яке мають певні події для особистості. Психологічна герменевтика розкриває особистість як оповідача історій, акцентуючи механізми конструювання «Я» й підкреслюючи роль мови у формуванні та структурванні «Я», як воно говорить та як подане в загальному дискурсі [5].

Наративна конфігурація особистості стає запорукою адаптації у світі. У цьому випадку і особистість, і реальність говорять однією мовою наративу, для якого характерна відкритість і гнучкість [5]. Особистості властиві нарративні шляхи усвідомлення світу та текстуальність мислення як засіб формування власної ідентичності. Метод нарративного аналізу найкраще відображає неперервність і динаміку соціальних явищ і життєвого досвіду [16, с. 111]. Схильність до видозміни та динаміки станів виявляється й на рівні нарративного оповідання, де персонаж чи умови змінюються наприкінці, як порівняти з початком [9].

У процесі структурування досвіду формуються нарративні шаблони, які можна використовувати під час створення оповідей, і під час формування намірів [6]. Події «вирізаються» з життєвого континууму відповідно до світогляду людини, яка їх викладає. Оскільки світогляд формується під впливом колективу, то відбір подій засвідчує причетність до колективу, загальне знання [9]. Життєва історія поєднує

різноманітні епізоди життя в певний патерн. Узгодженість життєвої історії робить життєві події більш осмисленими. Діалог, як і будь-яка інша розмова, розвивається в соціокультурному контексті. З чого випливає, що «Я» – це вміщений в історичне середовище соціально-культурний конструкт [12]. Використання непрямої літературної форми казки, притчі, метафори, байки дає змогу подолати бар'єр психологічного захисту людини.

Головна одиниця аналізу нарративу – тема, або тематична структура, у якій віддзеркалено основну тенденцію оповіді. Під час породження тексту велику роль відіграють соціально-психологічні, когнітивні та лінгвістичні чинники, які позначають як відповідні виміри повідомлення [5].

Отже, для дослідження материнської поведінки треба використовувати методи казкоаналізу [2].

Існує багато підходів до нарративного аналізу – рівні оповідального тексту С. Томкінса, рівні оповіді Ф. Ваєтта, елементи структури нарративу У. Лабова, рівні структури оповідального тексту Р. Барта, семантичні критерії нарративу К. С. Калмикової та Е. Мергенталер, критерії тексту Р.-А. де Богранд та В. У. Дреслер, рівні структури нарративу Н. В. Чепелевої, характеристики нарративних структур, що відображають несуперечність особистісного досвіду О. В. Савченко, алгоритм нарративного аналізу А. М. Одінцової, феноменологічний підхід до аналізу нарративу [22, с. 125], нарративно-орієнтовне дослідження (NOI) [38, с. 2039] та категорійно-контентна перспектива Д. Хайлса й І. Чермака [20, с. 1999].

Отже, використовуючи цю проєктивну текстову методіку ми маємо змогу дослідити особистісні потреби, мотиви, цінності, установки, можливі внутрішньоособистісні конфлікти та втілення мотиваційно-сислової сфери у формі нарративу. Окрім того, досліджуючи велику вибірку методом нарративного аналізу, варто звертатися до нарративів окремих членів групи, досягаючи узагальнення не через механічне підсумовування, а через визначення загальної макросоціальної характеристики всієї сукупності нарративів – способу нарації та єдиних смислових кодів, виявлених в окремих оповіданнях [17, с. 151].

Останніми розглянемо методи напівструктурованого та неструктурованого інтерв'ю. Заздалегідь заготовлений перелік питань інтерв'ю, які дають змогу розкрити певні теми дослідження, вивчити непередбачувані дані, використовують у напівструктурованому інтерв'ю. Під час неструктурованого інтерв'ю дослідник ставить питання, спираючись на попередні відповіді досліджуваного.

Метод інтерв'ю не вважають проєктивним, але закордонні дослідники розглядають отримані за допомогою інтерв'ю дані як життєві історії [23 с. 325–326; 24, с. 1765], за допомогою яких можна діагностувати мотивацію. Отриманий нарратив [30, с. 1192] обробляють шляхом контент-аналізу за принципами реалістичної, конструкціоністської, критичної критерійної системи, естетизації або взагалі відмови від критерійної системи.

О. Т. Мельникова та Д. О. Хорошилова проаналізували перераховані критерійні системи якісного дослідження [14, с. 35]. Реалістична критерійна система визнає валідність як спільний критерій кількісних і якісних досліджень і спирається на принципи критичного реалізму. Конструкціоністська критерійна система відмовляється від використання критеріїв об'єктивності та валідності, використовуючи інші стандарти. Критична критерійна система використовує здатність людини до рефлексії соціально-політичного становища та зміни суспільства. Естетизація критерійної системи визнає критерієм оцінки наукового знання його форму художнього вираження відповідних смислових змістів. Відмова від використання критерійних систем ґрунтована на ідеї відсутності формулювання правил оцінки якості проведеного дослідження, що реалізує крайній релятивізм.

Альтернативами контент-аналізу є інші вузькоспрямовані методи, серед яких – інтен-аналіз, тематичний аналіз [37, с. 2–3]: індуктивний [35, с. 314] та дедуктивний [32, с. 607]. Ці специфічні методи застосовують із використанням різноманітної методології оброблення: гібридної (наприклад, за шести-фазним гайдом В. Брауна та В. Кларка [21, с. 291]), аналізу Колаіци [27, с. 61; 34, с. 644]), структурного аналізу (Framework Analysis – FA) [25, с. 117; 28, с. 581]. Також процедуру оброблення текстових даних оптимізують використанням програмного забезпечення, наприклад, QSR NVivo [29, с. 100].

Систематизуємо у табл. 1 результати вивчення підходів до аналізу текстових даних, водночас зазначимо, що висвітлені методи обробки текстових даних об'єднують у собі як змістові, так і формальні шляхи виокремлення та інтерпретації досліджуваних категорій, проте, формальні (кількісні) дані врешті обробляються зокрема методами математичної статистики (наприклад, підрахунком частот ознак у масиві змінних номінальної шкали).

Отже, текстові методіки посідають особливе місце в діагностиці, часто використовуючи для формування та збору емпіричних даних проєктивний механізм роботи несвідомого, однак українські дослідники зазвичай розглядають методи інтерв'ю та бесіди осторонь від проєктивних методик, хоча дані напівструктурованого та неструктурованого інтерв'ю мають ті самі шляхи оброблення текстових даних. Використання текстових методик надає дослідникові велику кількість емпіричних даних, які виключають вплив соціальної бажаності та вплив інших феноменів, що знижують валідність результатів дослідження, через викриття несвідомих рушійних сил особистості.

Таблиця 1.

Система підходів до збору та аналізу даних текстових методик у психодіагностиці

Методи збору текстових даних	
Проективні методи: – адитивні (незакінчені речення та історії), – рефрактивні (листи, казки, тематичні твори, спогади, біографії)	Інтерв'ю: – полуструктуроване, – неструктуроване. Бесіда
Змістові та формальні (якісні та кількісні) шляхи обробки текстових даних	
Метод обробки текстових даних	Приклади можливих методологічних процедур обробки текстових даних
Наративний аналіз	Рівні оповідального тексту С. Томкінса, рівні оповіді Ф. Уайетта, елементи структури наративу У. Лабова, рівні структури оповідального тексту Р. Барта, семантичні критерії наративу К. С. Калмикової та Е. Мергенталер, критерії тексту Р.-А. де Богранд та В. У. Дреслер, рівні структури наративу Н. В. Чепелевої, характеристики наративних структур О. В. Савченко, алгоритм наративного аналізу А. М. Одніцовой, феноменологічний підхід до аналізу наративу, наративно-орієнтовне дослідження, категоріально-контентна перспектива Д. Хайлса та І. Чермака
Контент-аналіз	Принципи реалістичної, конструкціоністської, критичної критеріальної системи, естетизації або відмови від критеріальної системи
Інтент-аналіз	Процедури Т. М. Ушакової
Тематичний аналіз: – індуктивний, – дедуктивний	Гібридна методологія, аналіз Колаіцци, структурний аналіз
Програмне забезпечення (комплекс методів)	QSR NVivo, RQDA, Taguette, MAXQDA, Dedoose

Існує багато методів оброблення текстових даних, які вдосконалюють та оновлюють, але помітна значна ізоляція українських досліджень у використанні сучасних способів аналізу текстів.

Висновки. У результаті дослідження виокремлено й описано сучасні текстові методики діагностики мотиваційно-сислової сфери жінки в процесі реалізації материнської поведінки, наведено шляхи аналізу отриманих текстових даних, визначено місце текстових методик у діагностиці мотивації та смислів особистості. Перспективним вважаємо як подальше розроблення й удосконалення методів аналізу зібраних текстових даних, так і концептуальне дослідження структурних особливостей мотиваційно-сислової сфери жінки в реалізації материнської поведінки.

Література

1. Климчук В. О. Мотиваційний дискурс особистості в інтеракційному просторі: автореф. дис. ... д-ра психол. наук: 19.00.05. Київ, 2015. 28 с.
2. Одніцова А. М. Метод казкоаналізу в дослідженні етнічної ідентичності. *East European Journal of Psycholinguistics*. 2015. Vol. 2. № 2. Р. 135–144.
3. Особистість у розвитку: психологічна теорія і практика: монографія / за ред. С. Д. Максименка, В. Л. Зливкова, С. Б. Кузікової. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2015. 430 с.
4. Чаусова Ю. А. Наративний підхід у дослідженні особливостей сімейних стосунків. *Актуальні проблеми психології*: зб. наук. пр. Київ, 2011. Т. 2. С. 227–234.
5. Чепелева Н. В. Методи аналізу оповідального тексту. *Технології розвитку інтелекту*. 2013. № 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tri_2013_4_4.
6. Чепелева Н. В. Самопроекування особистості у контексті постнекласичної психології. *Наукові записки. Серія «Психологія і педагогіка». Тематичний випуск «Актуальні проблеми когнітивної психології»*. 2012. Вип. 20. С. 17–25.
7. Брутман В. И., Филиппова Г. Г., Хамитова И. Ю. Методики изучения психологического состояния женщин во время беременности и после родов. *Вопросы психологии*. 2002. № 3. С. 110–118.
8. Велиева С. В. Диагностика психических состояний и отношений дошкольников в семье. *Вестник психиатрии и психологии Чувашии*. 2014. №10. С. 38–59.
9. Веселова И. С. Нарратология стереотипной достоверной прозы. *Русский фольклор в современных записях*. 2014. URL: http://www.folk.ru/Research/veselova_narratolog.php?rubr=Research-articles.
10. Голзицкая А. А. Возможности использования нарратива как диагностического инструмента для изучения родительского отношения. *Вестник Московского государственного областного университета. Серия: Психологические науки*. 2017. № 3. С. 83–89.
11. Есманская Н. Е., Корсунский Е. А. Профессиональные поэты и писатели о сущности и развитии литературно-творческой одаренности в их школьные годы. *Вестник Тамбовского университета. Серия: Гуманитарные науки*. 2012. Т. 109. № 5. С. 188–190.
12. Капрара Дж., Сервон Д. Психология личности. СПб: Питер, 2003. 640 с.

13. Квасова О. Г. К современному состоянию проблемы временной перспективы личности. *Историческая и социально-образовательная мысль*. 2012. №5. С. 137–141.
14. Мельникова О. Т., Хорошилов Д. А. Современные критериальные системы валидности качественных исследований в психологии. *Национальный психологический журнал*. 2014. №2(14). С. 34–46.
15. Павлова Т. В. Психологические детерминанты формирования представлений личности о родительстве: автореф. дисс. на соискание науч. степени канд. психол. наук: спец. 19.00.01. Москва, 2012. 21 с.
16. Репьевская М. В. Нарративный анализ как метод исследования языкового сознания. *Вестник Южно-Уральского государственного университета. Серия: Лингвистика*. 2013. Т. 10. №2. С. 111–112.
17. Терехова Т. А., Малахаева С. К. Нарративный анализ как понимающий метод. *Гуманитарный вектор. Серия: Педагогика, психология*. 2015. №1 (41). С. 143–152.
18. Филиппова Г. Г. Материнство: сравнительно-психологический подход. *Психологический журнал*. 1998. № 5. С. 81–88.
19. Филиппова Г. Г. Психология материнства (сравнительно-психологический анализ): дисс. ... д-ра. психол. наук: 19.00.01. Москва, 2000. 851 с.
20. Arijs C., Chroni S., Brymer E. & Carless D. «Leave Your Ego at the Door»: A Narrative Investigation into Effective Wingsuit Flying. *Frontiers in psychology*. 2017. Т. 8. 1985.
21. Ashworth E., Demkowicz O., Lendrum A. & Frearson K. Coaching Models of School-Based Prevention and Promotion Programmes: A Qualitative Exploration of UK Teachers' Perceptions. *School mental health*. 2018. Т. 10. №. 3. P. 287–300.
22. Botella L. & Cutura J. M. Narrative Processes in Psychotherapy: Differences between Good and Poor Outcome Clients. *Acción psicológica*. 2015. Т. 12. № 2. 123–142.
23. Farmer M., McAlinden A. M. & Maruna S. Understanding desistance from sexual offending: A thematic review of research findings. *Probation Journal*. 2015. Т. 62. № 4. P. 320–335.
24. Farmer M., McAlinden A. M. & Maruna S. Sex offending and situational motivation: Findings from a qualitative analysis of desistance from sexual offending. *International journal of offender therapy and comparative criminology*. 2016. Т. 60. №. 15. P. 1756–1775.
25. Gale N. K., Heath G., Cameron E., Rashid S. & Redwood S. Using the framework method for the analysis of qualitative data in multi-disciplinary health research. *BMC medical research methodology*. 2013. Т. 13. № 1. P. 117.
26. Guillén V., Baños R. M. & Botella C. Users' opinion about a virtual reality system as an adjunct to psychological treatment for stress-related disorders: A quantitative and qualitative mixed-methods study. *Frontiers in psychology*. 2018. Т. 9. P. 1038.
27. Hassani P., Izadi-Avanji F. S., Rakhshan M. & Majd H. A. A phenomenological study on resilience of the elderly suffering from chronic disease: a qualitative study. *Psychology research and behavior management*. 2017. Т. 10. P. 59–67.
28. Herbec A., Tombor I., Shahab L. & West R. «If I'd Known...» – a Theory-Informed Systematic Analysis of Missed Opportunities in Optimising Use of Nicotine Replacement Therapy and Accessing Relevant Support: a Qualitative Study. *International journal of behavioral medicine*. 2018. Т. 25. № 5. P. 579–591.
29. Keegan R. J., Harwood C. G., Spray C. M. & Lavalley D. A qualitative investigation of the motivational climate in elite sport. *Psychology of Sport and Exercise*. 2014. Т. 15. №. 1. P. 97–107.
30. Kwasnicka D., Dombrowski S. U., White M. & Sniehotta F. F. Data-prompted interviews: Using individual ecological data to stimulate narratives and explore meanings. *Health Psychology*. 2015. Т. 34. № 12. P. 1191–1194.
31. Labov W. & Waletzky J. Narrative Analysis: Oral Versions of Personal Experience1. *Journal of Narrative and Life History*. 1997. Vol. 7. № 1. P. 3–38.
32. MacFarlane A., & O'Reilly-de Brún M. Using a theory-driven conceptual framework in qualitative health research. *Qualitative Health Research*. 2012. Т. 22. № 5. P. 607–618.
33. Maurer M. H. Draw, Write, Speak, Play: The Role of Projection in Diagnosis and Therapy of Children and Adolescents. *Child and Adolescent Mental Health*. InTech. 2017. 216 p.
34. Morrow R., Rodriguez A. & King N.. Colaizzi's descriptive phenomenological method. *The Psychologist*. 2015. 28(8). P. 643–644.
35. Picariello F., Moss-Morris R., Macdougall I. C. & Chilcot J. «It's when you're not doing too much you feel tired»: A qualitative exploration of fatigue in end-stage kidney disease. *British journal of health psychology*. 2018. Т. 23. № 2. P. 311–333.
36. Roskam I., Stiévenart M., Deschuyteneer L. & Heenen-Wolff S. Revision and validation of the Family Apperception Test: some psychometric properties. 2010. *The Family Journal*. 2010. Т. 18. № 3. P. 297–309.
37. Suprawati M., Anggoro F. K. & Bukatko D. «I think I can»: achievement-oriented themes in storybooks from Indonesia, Japan, and the United States. *Frontiers in psychology*. 2014. Т. 5. P. 167.
38. Wang Q., Law H. C., Li Y., Xu Z. & Pang W. Awareness and Awakening: A Narrative-Oriented Inquiry of Undergraduate Students' Development of Mindful Agency in China. *Frontiers in psychology*. 2017. Т. 8. P. 2036.